

recensies jeugdboekenmaand

Helden en schurken

Maart is jeugdboekenmaand en die loopt nu op volle toeren. Het thema dit jaar is 'helden en schurken', al is het onderscheid tussen die twee niet altijd goed te maken.

Vanessa Joosen

Kleine anarchist

RUTH VERSTRAETEN & ANNELIES VANDENBOSCH
De tandenslager
 Davidsfonds/Infodok, 40 blz.,
 16,99 €
 ★★★★★

Kaat is het soort kind dat ouders radeloos kan maken. 'Een ruig geval', noemt ze zichzelf, 'Onbevreesd, een echte durver.' Heldhaftig is ze inderdaad als ze in de veilige omgeving van haar gezin vertoeft, waar ze zonder al te veel gevolgen keet kan schoppen. Daarbij doet ze denken aan het gedicht 'Ik ben lekker stout' van Annie M.G. Schmidt. Net als het kind uit dat vers heeft Kaat lak aan regeltjes en fatsoen. Ze loopt met vuile voeten rond, 'anders valt er niks te kuisen'. Als ze op school een toets heeft, gaat ze de avond voordien nog wat gamen, 'want ik ben al slim genoeg'.

Met geestig gevonden rijmen brengt Ruth Verstraeten deze kleine anarchist tot leven, en voor illustrator Annelies Vandenbosch is zo'n assertieve stoutertik ook dankbaar materiaal. Met haar zelfverzekerde en uitbundige karakter domineert Kaat de prenten. Met dit onderwerp hebben de tekeningen weinig franjes nodig: de illustrator had voldoende aan een grijs en een geel potlood om Kaat en haar omgeving in beeld te brengen. Ze gaat voluit in het creëren van expressieve prenten in grove lijnen. In een paginagrote illustratie staat Kaat met een voet op de keukentafel, met vlaggenstok in de hand, terwijl ze haar moeder in haar wijd opengesperde mond laat kijken. De combinatie van de alledaagse setting, de pot choco nog op tafel, en de dramatiek van het kleine meisje, werkt goed. De illustraties van Vandenbosch overtuigen niet alleen door hun compositie, maar ook door de details. Het wipneusje van Kaat zegt alles over haar karakter; uit de warrige haardos van de moeder kun je haar vermoeidheid en wanhoop afleiden. Met dat haar gaat het overigens de verkeerde kant op als Kaat zich steeds meer in nesten werkt. Uit de grootte van Kaat tegenover haar ouders kun je dan weer afleiden hoe het zit met de machtsverhoudingen.

Het keerpunt in dat overwicht komt er door een gat in de tand van Kaat: 'met een omtrek - zonder zever - / van een kleine appelsien. / Als je daarin durft te gluren, / kan je vast mijn vast hersens zien.' Deze onverschrokken held heeft dus toch een achilleshiel: voor de tandarts is ze doodsbang. Ook dat geeft weer aanleiding tot gevatte verzen en groteske illustraties: 'een afspraak bij de tandarts / is een ticket naar de hel! Ik laat me nog liever fileren / - en verkoop mijn jonge vel, [...] dan dat ik me laat bewerken / door een wreedaard in wit pak.' Dit gevoel voor drama wordt verbeeld met Kaat die aan een vleeshaak bovenaan de bladzijde bungelt. Het verhaal werkt naar een leuke climax toe,

al kun je als lezer alleen maar blij zijn dat Kaat zich als weerbarstig meisje slechts tijdelijk laat temmen. Ze mag haar ouders dan wel tot waanzin drijven, als personage is ze heerlijk.

De laatste weken is er druk gedebatteerd over de toekomst van het Vlaamse kinderboek en de nood aan jonge auteurs die een frisse wind laten waaien door het landschap. Met Ruth Verstraeten manifesteert zich alvast een stem die wel eens een van de nieuwe helden van het Vlaamse kinderboek zou kunnen worden. Ze bestendigt hier de indruk die ze maakte met *Tante Teeffe* en *De kindervleesfabriek*, twee prentenboeken in samenwerking met Eva Mouton. De verzen van Verstraeten zijn sprankelend en haar tekst barst van de energie. Aan lef en creativiteit ontbreekt het haar in elk geval niet. Nu is het afwachten of ze ook andere thema's in huis heeft dan de machtsstrijd tussen kinderen en volwassenen, en of ze ook andere registers durft te bespelen dan het groteske. Een nieuw avontuur lonkt!

© Annelies Vandenbosch

© Melvin

Onderbroekenlol

KIM CRABEELS & MELVIN
De grote onderbroekenroof
 Pelckmans, 28 blz., 15 €
 ★★★★★

In dit kolderieke prentenboek heeft een schurk toegeslagen in het onderbroekenmuseum. Het kanten slipje van de *Mona Lisa* is ontvreemd. De museumdirecteur is vastbesloten om de boef te klissen en schakelt zelfs de koningin in. Tijdens zijn speurtocht krijgt de lezer bovendien een uitgebreide inblik in het reilen en zeilen van het museum gewijd aan de slip.

Schrijfster Kim Crabeels verdiende haar sporen de laatste jaren met geestige prentenboeken zoals de reeks over Magnus of het gevoelige *Mijn opa is een boom*. Dit boek zal sommige kinderen ongetwijfeld aanspreken door de groteske humor, compleet met blote billen en flauwe grapjes. Maar Kim Crabeels is ook inventief met taal en speelt gevat in op alle mogelijke weetjes rond ondergoed. Dat kuisheidsgordels onderbroeken waren die op slot gingen bijvoorbeeld, of dat slipjes soms eetbaar zijn. Dat laatste weetje levert overigens een van de leukste rijmpjes op uit het boek. Wanneer de directeur nog niet weet welk exemplaar uit zijn onderbroekenmuseum gestolen is, gaat hij overal op zoek, ook in het museumcafé. Daar 'mist één eetbaar broekje inderdaad een kruisje. Maar daarvan treft geen dief de schuld, wel een hongerig muisje.' Met dit soort geestigheden tilt het prentenboek de onderbroekenlol - letterlijk - naar een verteerbaar niveau. Op de bijbehorende prent zie je een gemaskerd muisje wegluchten. Het schrikt zich even later een hoedje wanneer het langs de benen van een Schot naar boven kijkt.

Je kan geen woordspeling met 'slip' bedenken die niet in dit boek voorkomt, van de 'antislip' en het 'slipgevaar' tot de 'sliptong'. Illustrator Melvin sluit hier enthousiast bij aan en laat overal slipjes verschijnen. In het museum steekt hij de draak met bekende kunstwerken. Soms is zijn die verwijzingen wat gekunsteld, zoals wanneer de appel van Magritte een onderbroek aangemeten krijgt, maar rond het urinoir van Marcel Duchamp zit de slip als gegoten en ook de transformatie van Banksy's *Meisje met ballon* tot *Meisje met slip* is goed gevonden. Aan het eind krijgt het boek een onverwacht progressieve boodschap mee, met een knipoog naar de tweet waarin Theo Francken zich enkele jaren geleden negatief uitliet over lingerie voor mannen. De schurk blijkt iemand te zijn die buiten de traditionele gendernormen durft treden en daarmee anderen inspireert. Een onderbroekenheld dus.